

Veilig pensioensparen

Frans Van Hoeymissen

OIVO

Onderzoeks- en Informatiecentrum
van de Verbruikersorganisaties

Inhoud

- Belgisch pensioenstelsel
- Eerste pensioenpijler
- Tweede pensioenpijler
- Derde pensioenpijler
- Naar de toekomst toe
- Pauze
- Praktische uitwerking en vragen

1. Het Belgisch pensioenstelsel

- De 3 pijlers

- Wettelijke pensioenen - OVERHEID

Zowel de werkgever als de werknemer via socialezekerheidsbijdragen op het brutoloon een wettelijk pensioen opbouwen. Dat is een **repartitiesysteem**, waarbij de actieve bevolking het pensioen van de gepensioneerden betaalt. In een **kapitalisatiesysteem** spaart ieder voor zijn eigen pensioen. Overgaan naar het andere systeem zou een dubbele betaling met zich meebrengen gezien het inhaaleffect dat nodig is.

- Aanvullende of extralegale pensioenen - WERKGEVER

Dit is de groepsverzekering of het pensioenfonds van je werkgever. Een pensioenplan is een interessante vorm van uitgesteld loon. Je werkgever stopt elke maand een bedrag in een spaarpot, die op de dag van je pensionering een heel aanzienlijk bedrag kan bevatten.

- Pensioensparen - INDIVIDUEEL

Zelf voor je pensioen sparen via een individuele levensverzekering of het fiscaal gestimuleerde pensioensparen.

Veilig pensioensparen - 3

1. Het Belgisch pensioenstelsel

- Een 4^e pijler?

Alle inspanningen die u zelf doet om uw vermogen op te bouwen om later te kunnen rentenieren.

bv. een eigen huis, een spaarrekening, investeringen, ...

1. Het Belgisch pensioenstelsel

- De 3 stelsels
 - Werknemerstelsel
 - Ambtenarenstelsel
 - Zelfstandigenstelsel

2. Eerste pensioenpijler

1) Rustpensioen

Het rustpensioen is een van de vier grote types wettelijke pensioenen. Het wordt vastgesteld op grond van uw persoonlijke loopbaan. De brutovervangingsratio bedraagt 60%.

Om hiervan te kunnen genieten moet u:

- In België gewerkt hebben
- In het buitenland hebt gewerkt als werknemer voor een in België gevestigde werkgever

2. Eerste pensioenpijler

2) Pensioenleeftijd

Zowel voor mannen als voor vrouwen (sinds 1 januari 2009) is dit op 65 jaar gebracht.

Vervroegd op pensioen gaan?

- Ten vroegste op 60^e verjaardag
- Minstens 35 jaar gewerkt

2. Eerste pensioenpijler

2) Pensioenleeftijd

Voorbeeld 1

Een man, geboren op 2 februari 1949, is gedurende 19 jaar bediende en gedurende 16 jaar rijkspersoneelslid geweest. Zijn totale loopbaan telt dus $(19 + 16 =)$ 35 jaren. Hij kan op de leeftijd van 60 jaar zijn werknemerspensioen nemen. De maand van zijn 60ste verjaardag is februari 2009. Het werknemerspensioen gaat dus ten vroegste op 1 maart 2009 in.

Voorbeeld 2

Een vrouw, geboren op 8 februari 1946, is 15 jaar arbeidster en 16 jaar zelfstandige geweest. Haar totale loopbaan telt dus $(15 + 16 =)$ 31 jaren. Zij mag niet op 60 jaar met pensioen gaan (niet ten minste 35 jaren loopbaan). Voor haar is de gewone pensioenleeftijd 65 jaar. Daar ze 65 wordt in februari 2011, gaat haar pensioen ten vroegste op 1 maart 2011 in.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

Voor elk kalenderjaar van uw beroepsloopbaan als werknemer hebt u recht op een pensioenopbrengst die als volgt wordt berekend:

- Het jaarloon wordt aangepast aan de huidige levensduurte ("geherwaardeerd").
- Het aangepaste en hergewaardeerde jaarloon wordt gedeeld door het aantal jaren (45) dat u nodig hebt voor een volledig pensioen als werknemer.
- Van dit laatste bedrag krijgt u 60 % of 75 %, naargelang uw gezinstoestand.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

Formule

Al wat je in je loopbaan hebt verdiend x 60 of 75%

45

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Beroepsloopbaan

Hoe langer je werkt, hoe hoger het bedrag van je pensioen. Een volledige loopbaan is gelijk aan 45 jaar.

De beroepsloopbaan bestaat uit periodes van "effectieve tewerkstelling" en "gelijkgestelde periodes", zoals (soms onder bepaalde voorwaarden) jaarlijkse vakantie, ziekte of ongeval, werkloosheid of brugpensioen, legerdienst, loopbaanonderbreking enz.

Bij een onvolledige loopbaan krijgt u slechts een breukgedeelte van een pensioen voor een volledige loopbaan. Dit breukgedeelte noemen wij de loopbaanbreuk : in de noemer komt het aantal jaren nodig voor een volledige loopbaan en in de teller het aantal jaren van uw loopbaan als werknemer.

Voorbeeld:

33 jaar gewerkt → loopbaanbreuk bedraagt 33/45

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Het loon

Men berekent je pensioen op basis van je jaarlijkse brutoloon over je hele loopbaan. Naargelang van het geval zal de administratie moeten voortgaan op je werkelijk loon, op een forfaitair loon of op een fictief jaarloon.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

◦ Maximum en minimum loon?

- Er is een begrenzing van het totaal van alle lonen die in aanmerking genomen worden voor de pensioenberekening. In 2008 lag het loonplafond op 46.895,18 euro.
- Onder bepaalde voorwaarden heb je recht op een gewaarborgd minimum per loopbaanjaar. Men berekent je pensioen dan op basis van een minimumloon dat in de plaats komt van het minder voordelige werkelijke, forfaitaire of fictieve jaarloon. Dit basisloon bedraagt 19.131,53 euro bruto (op 1 september 2008) als je pensioen ten vroegste op 1 oktober 2006 ingaat. Het globale bedrag van je pensioen kan dan wel niet groter zijn dan een bepaald plafond. Vanaf 1 september 2008 is dat 16.505,35 euro bruto voor een gezin en 13.204,27 euro bruto voor een alleenstaande.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Minimumpensioen

Als blijkt dat het bedrag waarop je recht hebt lager is, krijg je onder bepaalde voorwaarden het gewaarborgde minimumpensioen.

Zo heb je recht op een minimumpensioen als je beroepsloopbaan als werknemer minstens gelijk is aan $\frac{2}{3}$ van een volledige loopbaan, gelijkgestelde periodes (ziekte, werkloosheid enz.) meegerekend. Het basisbedrag voor een volledige loopbaan is sinds 1 september 2008 vastgesteld op 14.629,39 euro bruto per jaar voor een gezinspensioen en op 11.707,19 euro bruto per jaar voor een alleenstaande.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Minimumpensioen

Voor een gemengde loopbaan (werknemer en zelfstandige) zal dit bedrag lager liggen.

Ten slotte is het bedrag van je minimumpensioen ook afhankelijk van de duur van je loopbaan. Als je bijvoorbeeld 34 kalenderjaren als werknemer hebt gewerkt, krijg je $34/45$ van het basisbedrag van het minimumpensioen.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Gezinstoestand

Gezinstarief: getrouwd en je partner oefent geen ongeoorloofde beroepsactiviteit uit of heeft geen recht op een pensioen. Men vermenigvuldigt dan het loon dat je tijdens je beroepsloopbaan hebt verdiend met 75%.

Pensioen als alleenstaande: Je loon wordt vermenigvuldigd met 60%.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Pensioenbonus

Een bonus van 2,1224 euro per dag voltijdse tewerkstelling voor de volgende periode:

- De periode begint op 1 januari van het jaar waarin je 62 jaar wordt of waarin het 44^e loopbaanjaar aanvangt.
- De periode eindigt op de laatste dag die voorafgaat aan de maand waarin uw pensioen ingaat en uiterlijk de laatste dag van de maand waarin u 65 jaar wordt.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Pensioenbonus

Voorbeeld

Jan, geboren in december 1945, werkt tot zijn 65 jaar en gaat met pensioen op 01.01.2011. De bonus van 2,1224 euro wordt toegekend voor elke gepresteerde werkdag tussen 01.01.2007 (jaar van de 62ste verjaardag) en 31.12.2010 (de maand die de ingangsdatum van zijn pensioen voorafgaat). De bonus bedraagt dan $3122 \text{ (dagen)} \times 4 \text{ (jaren)} \times 2,12241 \text{ euro} = 2.648,76 \text{ euro}$.

2. Eerste pensioenpijler

3) Berekening rustpensioen

° Help?

- Voor 55ste verjaardag
Op de website van de Rijksdienst voor Pensioenen is er een programma die toelaat een pensioensimulatie te doen:
<http://www.rvponp.fgov.be/>
Alternatief : www.kenuwpensioen.be
- Op 55ste verjaardag
2 documenten worden u opgestuurd:
 - Een samenvatting van uw werknemersloopbaan
 - Een raming van uw wettelijk werknemerspensioen

2. Eerste pensioenpijler

3) Bedrag?

Volgens het Pensioenkadaster ligt de gemiddelde uitkering op amper 992 euro netto per maand.

3. Tweede pensioenpijler

- 1) Wat?
= Groepsverzekering of pensioenfonds

De werkgever sluit hierbij een contract (een soort collectieve levensverzekeringsspolis) waarbij elk jaar aanvullende pensioenregelingen worden voorzien voor de werknemers. De toelage die de werkgever maandelijks betaalt, kan worden aangevuld door een bijdrage van de werknemer om zo een aanvullend vermogen op te bouwen.

Dit verschilt van bedrijf tot bedrijf en kan voor alle werknemers gelden of slechts een bepaalde categorie.

De groepsverzekering garandeert je de betaling van een aanvullend pensioen zodra je met pensioen gaat. Het kapitaal, vermeerderd met een intrest, zal dan ofwel in 1 keer uitgekeerd worden, ofwel in de vorm van een rente (naar keuze van werknemer). Je kunt het **niet genieten vóór je 60 jaar** bent. Als je eerder overlijdt, is vaak voorzien in een uitkering voor je rechthebbenden.

3. Tweede pensioenpijler

2) Voordeel?

Wanneer een werkgever 100 euro bruto extra per maand wil toekennen aan een werknemer, zal zijn totale kost hiervoor variëren afhankelijk van de gekozen manier van toekenning:

3. Tweede pensioenpijler

2) Voordeel?

Effect voor de werkgever

Loonsverhoging		Pensioenplan	
Maandloon	100,00	Maandpremie	100,00
+RSZ werkgever 35%	+35,00	+ RSZ-bijdrage 8,86%	+8,86
		+ Premietaks 4,40%	+4,40
Totale kost voor werkgever	135,00	Totale kost voor werkgever	113,26

3. Tweede pensioenpijler

2) Voordeel?

Effect voor de werknemer

Loonsverhoging		Pensioenplan	
Maandloon	100,00	Maandpremie	100,00
- RSZ werknemer 13,07%	- 13,07		
- Personenbelasting 45% (% is een voorbeeld want afhankelijk van het totale loon en de gezinslast)	- 39,12	Eindbelasting • RIZIV: 3,55% • solidariteitsbijdrage (maximaal) 2 % • bedrijfsvoorheffing: 10,09%	-3,55 -2,00 -9,53
Voordeel werknemer	47,81	Voordeel werknemer	84,92

3. Tweede pensioenpijler

2) Voordeel?

Conclusie: 100 euro premie in een pensioenplan betekent voor de werknemer 78% meer netto koopkracht op eindleeftijd ten opzichte van eenzelfde loonsuitkering.

3. Tweede pensioenpijler

3) Wat als je verandert van werk?

Als je van werkgever verandert, verlies je het opgebouwde kapitaal niet. Je hebt drie mogelijkheden:

- je laat het kapitaal staan bij de pensioeninstelling van je oude werkgever;
- je laat dit kapitaal overschrijven op de pensioeninstelling van je nieuwe werkgever;
- je vertrouwt het toe aan een instelling die extralegale pensioenen beheert.

3. Tweede pensioenpijler

4) Groepsverzekering stoppen vóór pensioen?

Pas na uw 60^e verjaardag en afhankelijk van wat er in uw pensioenreglement is bepaald.

Uitzondering: afkoop voor het verwerven van vastgoed (enkel als dit in het pensioenreglement is opgenomen).

De wetgever heeft dit ingesteld om oudere werknemers langer aan het werk te houden.

3. Tweede pensioenpijler

4) Succes?

In België heeft slechts één derde van de werknemers in de privé-sector toegang tot een aanvullende pensioenregeling. Dit is lager dan het EU-gemiddelde.

Een aanvullend pensioen komt vooral in grote bedrijven voor, meestal ten voordele van kaders en bedienden, en minder in KMO's en zelden voor arbeiders.

Het bouwt een extra 5 % op van je pensioen

4. Derde pensioenpijler

1) Wat?

° Pensioensparen

– een pensioenspaarfonds: een beleggingsfonds dat specifiek in het kader van het pensioensparen werd opgericht en dat door een bank of een beursvennootschap wordt beheerd. Hierbij is uw inleg niet beschermd, maar op lange termijn zult u normaliter een hoger rendement overhouden dan aan een belegging waar minder risico's aan vasthangen;

– een pensioenspaarverzekering: een levensverzekering waarbij de storting recht geeft op een belastingvermindering in het kader van het pensioensparen. Hierbij is uw inleg beschermd, maar normaliter zal het rendement op lange termijn lager zijn dan dat van pensioenspaarfondsen.

4. Derde pensioenpijler

1) Wat?

- ° De gewone levensverzekering

Deze naam wordt gebruikt wanneer deels andere fiscale regels gelden dan wanneer datzelfde contract in het kader van het pensioensparen wordt gesloten.

4. Derde pensioenpijler

2) Voordeel?

Door op een specifieke manier voor een individueel aanvullend pensioen te sparen, kunt u op een belastingvermindering rekenen. Daardoor krijgt u zo'n 30 tot 40 % van het belegde bedrag terug, naargelang uw beroepsinkomsten.

Let wel: op 60 jaar een eenmalige taks van 10%

Tip: Spaar verder tot 65 j belastingsvrij

4. Derde pensioenpijler

3) Beperking pensioensparen?

Het aftrekbare maximumbedrag bedraagt 870 euro (aanslagjaar 2010, inkomsten 2009), wat staat voor een belastingvoordeel van minimum 261 euro ($870 \times 30\%$) en maximum 348 euro ($870 \times 40\%$).

Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

4. Derde pensioenpijler

4) Voorwaarden?

- Bij de aanvang van het pensioenplan mag u minimum 18 en maximum 64 jaar oud zijn.
- De looptijd moet minimum 10 jaar bedragen.
- De opbrengst moet u als belastingplichtige ten goede komen (in geval van overlijden, uw echtgenoot of bloedverwanten tot de tweede graad).
- Bij de belastingaangifte moet een fiscaal attest worden gevoegd.

4. Derde pensioenpijler

4) Voorbeeld

Iemand van 40 jaar tekent vandaag in op een pensioenspaarplan van 800 euro per jaar. Op 65-jarige leeftijd heeft hij in totaal 20.000 euro aan premies betaald. Als we rekening houden met een gemiddeld fiscaal voordeel van 37,8% (35% + gemeentelijke opcentiemen van 8%), dan bedragen de reëel betaalde premies 12.460 euro.

Op het einde van zijn contract mag deze persoon redelijkerwijs hopen dat het belegde kapitaal aangegroeid is tot 32.000 euro (hetzij een gemiddelde kapitalisatie van 4%, wat niet overdreven is). De belasting (10% + opcentiemen) die wordt geheven op de opgebouwde reserves op 60 jaar, zonder rekening te houden met de winstdeelnemingen, zal de belastingplichtige 2.160 euro kosten.

Nettoresultaat op 65 jaar: $32.000 - 2.160 \text{ euro} = 29.840 \text{ euro}$, terwijl het werkelijk belegde bedrag 12.460 euro bedroeg...

4. Derde pensioenpijler

° Lange termijnsparen ! (dikwijls een vergeten pijler)

– geschikt vanaf je een belastbaar beroepsinkomen heeft

– tot maximaal 2.080 € per jaar

- 30 à 40 % van uw storting terug verdient

- voor individuele levensverzekering bevatten ook de kapitaalsaflossingen van een hypothecaire lening.

- bij één inkomen wordt het huwelijks quotient toegepast om de vermindering te berekenen.

5. Naar de toekomst toe

1) Uitdagingen

- Langere levensduur
- Vergrijzing van babyboomgeneraties
- Vertraging economische groei

5. Naar de toekomst toe

2) Problemen

- Wettelijk pensioen onvoldoende
- 2e pijler is nog steeds beperkt in België en gaat voorbij aan de meeste mensen (niet democratisch)
- 3^e pijler is enkel aantrekkelijk voor diegene die kunnen sparen
- Zilverfonds wordt sinds 2007 gespijst door begrotingsoverschotten → recente crisis zorgt voor begrotingstekorten voor de komende jaren

5. Naar de toekomst toe

3) Voorstellen

- Prioriteit: versterken van het wettelijk pensioen (1^e pijler)

Er moet namelijk een aanvaardbare levensstandaard gegarandeerd worden voor iedereen.

60 % optrekken naar 75 % (1.600 €)

De 2^e pijler kan enkel dienen als aanvulling, aangezien hierbij een zeker risico geldt en kan leiden tot aanzienlijke inkomensverliezen voor een gepensioneerde die in slechte marktomstandigheden op pensioen moet gaan. Met de recente crisis op de financiële markten in het achterhoofd kan men dan ook niet besluiten deze pijler uit te bouwen ten koste van de 1^e pijler.

5. Naar de toekomst toe

3) Voorstellen

- Betere omkadering 2^e pijler (democratiseren)
- Mensen langer aan het werk houden door aanmoediging
Dit houdt niet dat men de pensioenleeftijd moet omhoogtrekken, maar dat men mensen daadwerkelijk aan de slag kan houden tot die pensioenleeftijd (jobs creëren, kansen geven en de leeftijdsdiscriminatie wegwerken)
- Een hogere werkzaamheidsgraad (vooral bij jongeren en vrouwen)

Vragen?

...PAUZE..

Praktische oefening

Veilig pensioensparen - 40

5. Praktisch :Keuze van spaarfondsen

- Pensioen verzekering
- Aandelenfonds – defensief – neutraal - risicovol
- Vermijdt een dynamisch fonds na uw 50 ste
- Dus wijzigen van fonds gedurende uw loopbaan is aangewezen
- Je kan of storten in een fonds of storten in een verzekering
- 50 % op beide in hetzelfde jaar is niet toegestaan

5. Praktisch: wanneer starten ?

- Beter laat dan nooit
- Beter vroeg dan laat
- Zie voorbeeld == >

Praktisch voorbeeld: wanneer starten ?

- Gewenst kapitaal : 100.000 €
- Intrest 4 %
- 20 jaar sparen: maandpremie : 274 €
- 30 jaar sparen : maandpremie : 145 €

Praktisch voorbeeld: wanneer starten ?

- Storting per jaar : 800 €
- Intrest 7 % Laatste storting op 64 j
- Startleeftijd : 18 Jaar – Kapitaal 250 000 €
- Startleeftijd : 30 Jaar – Kapitaal 102 000 €

Mijn praktisch voorbeeld pensioensparen

- Mijn Leeftijd :
 - 56 jaar (2009)
- Mijn Gewicht :
 - Niet van toepassing
- Pensioenspaarfonds :
 - Fortis B pension Fund Balanced cap
- Eerste storting 1986 :
 - 33 jaar – 23 jaarlijkse stortingen

Fortis B pension Fund Balanced cap

- Huidige inventariswaarde : 108,93 (gelijkwaardig met 2005)
- Hoogste waarde : 125 €
- Aantal aandelen : 275
- Totale waarde : 30 050 (275 x 108,93)
- Totaal geïnvesteerd : 20 010 (23 x 870)
- Rendement 50 %
 - Eind kapitaal verwacht : 45 .000 €

Isin code BE00026480963

Mijn praktisch voorbeeld op pensioen

- Leeftijd : 60 jaar (2013)
- Netto gezinsinkomen : 2.000
- Verwacht gezinspensioen : 1 200 of 60 %
- Bijgespaard pensioensparen : 5 %
- Te kort 35 % of € 700 per maand

Uitkering van mijn groepsverzekering

- Pensioenkapitaal op 65 jaar : 107 720 €
- Jaarlijks rente : 6 000 € (5,57 % voor mannen, 5,71 voor vrouwen)
- Berekend per maand : 500 €
- Wanneer 100 % uitgekeerd : na 18 jaar
- Leeftijd op dat moment : 83 jaar

Uitkering van mijn pensioensparen

- Pensioenkapitaal op 65 jaar : 45 000 €
- Jaarlijks rente : 2 570 € (5,57 %)
- Berekend per maand : 215 €
- Wanneer 100 % uitgekeerd : na 18 jaar
- Leeftijd op dat moment : 83 jaar

Mijn financiële situatie

- Huidige netto inkomen : 2 000 €
- Gezinspensioen 60 % : 1 200 €
- Groepsverzekering : 500 €
- Pensioensparen : 215 €
- **Totaal pensioen : 1 915 €**

Berekening excel

Nog vragen ?????

Bedankt voor uw aandacht

Einde

